

Св. мъченик Неофит от Витиния

† 290 година

Тропар на мъченик, глас 4

*Твоят мъченик, Господи,
при своето страдание прие от Тебе, нашия Бог, нетленен венец,
Защото, имащ Твоята подкрепа, мъчителите повали
и съкруши на демоните безсилната дързост:
с неговите молитви спаси нашите души.*

Житие на св. мъченик Неофит

Във времето на жестокия император Диоклетиан (284-305 г.) в древния град Никея на малоазийската област Витиния живяло благочестивото християнско семейство на Теодор и жена му Флоренция, които имали благодатна рожба – юношата Неофит. Той бил слънчево дете. Още от десетгодишна възраст, когато посещавал училище, проявил изключителни за годините си качества. Той раздавал на бедните си другарчета вземаната от къщи храна и, докато те ядели, той се молил пред изображението на светия кръст, което сам начертавал върху източните порти на родния си град. Надарен от детство с дар на чудотворство, малкият Неофит удрял с ръката си каменната стена и от нея бликвала вода за пиене на другарчетата му, на които той запрещава да казват за виденото чудо. Негово голямо чудо било възкресението на собствената му майка. Но той особено се проявил като удивителен мъченик за Христовата вяра.

На 15-годишна възраст Неофит живеел в една пещера на Олимп (в Мала Азия) с един лъв. Гонението против християните било в пълна сила. По случай някакъв езически празник местните управители Декий и Уар устроили всенародно жертвоприношение на идолите. Усърдието им през този ден било още по-голямо, защото във Витиния пребивавали августът Диоклетиан и неговият кесар Максимиан Галерии, главният подбудител на кървавото гонение.

Всред разгара на шумното езическо празненство изведнъж на тържището се появил юношата Неофит с лице, осияно от небесна светлина, както някога греел образът на Мойсей подир срещата му с Йехова. Ангел Божи го пренесъл на площада, за да свидетелствува пред всички истинността на християнската си вяра. Докато неговите съграждани едва познали сина на Теодор и Флоренция, а всички се учудвали на лъчезарния юноша, Неофит, за общо сливане, произнесъл дръзко изобличение на празната езическа вяра в неодоушевените идоли и благоговейно възхвалил истинския Бог. Занемелият от изненада и гняв Декий напразно увещавал момъка да принесе жертва на идолите. Тогава той употребил върху него всевъзможни свирепи изтезания. Повесили на едно дърво съблечения Неофит и жестоко го били с волски жили. Мъките само увеличавали вдъхновението на младия изповедник и той изричал все по-пламенни слова за покаяние и вразумление на обезумелите езичници. Раните на пребитото и стъргано тяло на мъченика поливали с оцет и ръсили със сол, а от устата му излизал само молитвеният шепот: “Сине Божи, помилвай ме!” Не помогнали и неизбежните ласкателни обещания за награди и лекуване от най-изкусните лекари. Изуменият управител се

видял в чудо пред това неустрашимо момче. Той го затворил в тъмница и изтичал до императорския палат.

Августът и неговият кесар решили сами да видят този чудесен момък и на другия ден събрали населението на Херакловото игрище, където били поставени статуите на двамата императори. Самият Диоклетиан си присвоил прозвището Йовиан (Юпитер – римски бог) и изисквал да му принесат жертви, както на Юпитер. Нито императорското присъствие, нито силно разпалената пещ уплашили непоколебимия млад изповедник. Три дни държали юношата в огнената пещ със затворени врати, като се надявали, че и костите му ще се превърнат в пепел. На третия ден Неофит излязъл от пещта невредим, подобно на тримата момци от вавилонската пещ (Дан. 3:94).

Но и това не вразумило мъчителите. Те търсили, с какво друго да го измъчат и погубят. Завели юношата на арената и пуснали срещу съблечения Неофит мечки стръвници, но те като укротени животни превили крака пред мъченика, а после се отдалечили. Накрай довели огромен и страшен лъв, но той се оказал същият, с който Неофит живял в Олимпийската пещера. Вместо да разкъса юношата, свирепият звяр близал нозете му и всички видели от очите му да се ронят сълзи.

Така Бог посрамвал жестокостта на езичниците, които били по-свирепи от най-страшните зверове. Поразеният мъчител в безсилна злоба заповядал да убият Неофит. Тогава един звероподобен езичник с един удар на копието си го пронизал. Така юношата-мъченик прославил Бога със смъртта си на 21 януари 290 година.

© *Жития на светите*. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).